

# BİRİNCİ BÖLÜM

## KARAR

**Başvuru Numarası** : 2012/144

**Karar Tarihi** : 2/10/2013

**Başkan** : Serruh KALELİ

**Üyeler** : Zehra Ayla PERKTAŞ

Hicabi DURSUN

Erdal TERCAN

Zühtü ARSLAN

**Raportör** : Recep ÜNAL

**Başvurucu** : Ahmet YILDIRIM

### I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvurucu, Anamur (Mersin) İlçe Müftülüğünde şef olarak görev yapmaktayken Hakkâri İl Müftülüğüne şef olarak atandığını, bu işleme karşı idari yargıda açtığı dava sonucunda mahkemenin işlemin iptaline karar verdiğini ve bu kararın uygulanması için başvurmasına rağmen idarenin yargı kararını uygulamadığını belirterek anayasal haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

### II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru, 3/10/2012 tarihinde Anamur Asliye Hukuk Mahkemesi vasıtasıyla yapılmıştır. Dilekçe ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesi neticesinde belirlenen eksiklikler tamamlanmış ve Komisyona sunulmasına engel bir eksikliğin bulunmadığı tespit edilmiştir.

3. Birinci Bölüm Birinci Komisyonunca, 15/4/2013 tarihinde başvurunun karara bağlanması için Bölüm tarafından ilke kararı alınması gerekli görüldüğünden, Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 33. maddesinin (3) numaralı fıkrası uyarınca, kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına, dosyanın Bölüme gönderilmesine karar verilmiştir.

### III. OLAY VE OLGULAR

#### A. Olaylar

4. Başvuru dilekçesindeki ilgili olaylar özetle şöyledir:

5. Başvurucu, 1979 yılında Diyanet İşleri Başkanlığı (Başkanlık) teşkilatında göreve başlamış, 1997 yılında ise Anamur Müftülüğü şefliğine atanmıştır.

6. Bir soruşturma kapsamında Başkanlık başmüfettişince, 18/7/2005 tarihli yazıyla başvurunun savunması istenmiş, başvurucu, 19/8/2005 tarihinde savunmasını sunmuştur. Bu arada Başkanlığın 18/8/2005 tarih ve 3037 sayılı onayı ile başvuru, Hakkari İl Müftülüğü İdari Mali İşler Şefliğine atanmıştır. Başvurucu, atama işleminin iptali talebiyle aynı tarihte Mersin 1. İdare Mahkemesinde (İdare Mahkemesi) iptal davası açmıştır.

7. Başkanlığın 26/9/2005 tarihli kararı ile kınama cezası ile cezalandırılan başvuru, bu cezaya karşı 29/11/2005 tarihinde Başkanlığa itiraz etmiştir. Başkanlık Merkez Disiplin Kurulunun 4/1/2006 tarihli kararıyla itirazı kabul edilen başvurunun disiplin cezası kaldırılmıştır. Bu karar başvurucuya 18/1/2006 tarih ve 144 sayılı yazı ile bildirilmiştir.

8. Başvurucu, disiplin cezasının kaldırılması üzerine eski görevine atanma talebiyle 10/7/2006 tarihinde Başkanlığa müracaat etmiştir. Başkanlık, 26/7/2006 tarih ve 903 sayılı yazı ile başvurunun talebini reddetmiştir.

9. Başvurucu 25/9/2006 tarihinde emekliliğini talep etmiştir.

10. İdare Mahkemesi, 5/10/2006 tarih ve E.2005/2400, K.2006/1925 sayılı kararı ile başvurunun davasını (§ 6) reddetmiştir. Başvurucu bu kararı temyiz etmiştir.

11. Başkanlığın, 18/10/2006 tarih ve 1323 sayılı onayı ile başvuru emekliye ayrılmıştır.

12. Başvurucunun 22/6/2008 tarihinde Başbakanlık aracılığıyla yaptığı emeklilik sonrası yeniden hizmete alınarak Anamur Müftülüğündeki görevine atanma talebini içeren müracaatı, Başkanlığın 28/7/2008 tarih ve 3059 sayılı yazısı ile reddedilmiştir. Yazıda şu ifadeler yer verilmiştir:

“ ...

1. Hakkari İl Müftülüğüne naklen atanma işleminizin hukuka uygun olduğunun mahkeme kararıyla tespit edildiği, karara dayanak olarak; tarafınızdan tartışmalı olduğumu iddia ettiğiniz tanık ifadeleri dışında, kendi ifadeniz ve müftünün ifadelerinin de gösterildiği,

2. Tanıklar adına el yazısı ile yazılan dilekçelerdeki imzalarla, aynı kişilere ait tanık ifade zabularındaki imzaların birbirine benzemediği,

3. Başmüfettiş Hüseyin ÇELİKER ile ifade sahiplerinin iddia konusu eylemlerinin 2005 yılı Ocak ayında vaki olduğu, 5525 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Bazı Disiplin Cezalarının Affı Hakkında Kanun gereği '14/02/2005 tarihinden önce işlenen fiillerden dolayı disiplin soruşturma ve kovuşturmasının yapılamayacağı'nın hükme bağlanması sebebiyle tahkikat açılmayacağı, ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun değişik 127. maddesinin son fıkrası gereğince 'ceza verme yetkisi'nin de zaman aşımına uğradığı,

4. Emekliye ayrılma durumunuzun da kendi isteğinizle gerçekleştiği.

*Hususları göz önünde bulundurularak, ... dilekçeniz hakkında yapılacak bir işlem bulunmadığı belirtilmektedir.*

... ”

13. Başurucunun temyizi (ř 10) zerine Danıştay Beşinci Dairesi, 10/11/2008 tarih ve E.2007/2072, K.2008/5504 sayılı kararı ile İdare Mahkemesi kararını bozmuştur.

14. İdare Mahkemesi, 12/3/2009 tarih ve E.2009/216, K.2009/240 sayılı kararı ile Danıştayın bozma kararına uyarak atama işleminin iptaline karar vermiştir.

15. Başurucunun İdare Mahkemesinin iptal kararına istinaden yeniden hizmete alınma ve atanma talebi zerine, Başkanlık Personel Dairesi Başkanlığı Başkanlık Hukuk Müşavirliğinden görüş istemiştir. Hukuk Müşavirliğinin 11/6/2009 tarih ve 1176 sayılı yazı ile bildirdiği görüşü şyledir:

“ ...

*Konu, ilgili mevzuat hükümleri ve mezkur Danıştay kararı çerçevesinde değerlendirildiğinde, Ahmet Yıldırım'ın emeklilik işlemi onay tarihi olan 18/10/2006 tarihinde tekemmül ettiğinden, bu onayla birlikte kamu görevlisi statüsü sona ermiş ve emekli statüsü kazanmıştır. Bu nedenle, kendi isteğiyle emekliye ayrılan adı geçenin, henüz memuriyeti devam ederken hakkında tesis olunan nakil işleminin iptaline karar verilmiş olması nedeniyle göreve iadesinin söz konusu olamayacağı, göreve iade yönünden uygulanması gerekli bir yargı kararının varlığından söz etmeye hukuken imkan bulunmadığı ... ”*

16. Hukuk Müşavirliğinin görüşü, Personel Dairesi Başkanlığının 26/9/2009 tarih ve 2877 sayılı yazısı ile başurucuya bildirilmiştir.

17. Başkanlık, İdare Mahkemesinin atama işleminin iptaline dair kararını temyiz etmiş, Danıştay Beşinci Dairesi, 14/6/2010 tarih ve E.2009/3898, K.2010/4135 sayılı kararı ile temyiz, 27/4/2011 tarih ve E.2010/6013, K.2011/2144 sayılı kararı ile de karar düzeltme başvularının reddine karar vermiştir. Bu şekilde İdare Mahkemesinin iptal kararı kesinleşmiştir.

18. Başurucu, 3/10/2012 tarihinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

## **B. İlgili Hukuk**

19. 14/7/1965 tarih ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun “Emeklilerin yeniden hizmete alınması” kenar başlıklı 93. maddesi şyledir:

*“T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre emekli olanlardan (5434 sayılı Kanununun 104 üncü maddesine göre emeklilikle ilgili görevlere yeniden atanamayacaklar hariç) sınıfında yazılı nitelikleri taşımakta bulunanlar kanununun 92 nci maddesi hükümlerine göre kurumlarda boş kadro bulunmak şartıyla yeniden memurluğa alınabilirler.”*

20. 657 sayılı Kanun'un "Memurluktan çekilenlerin yeniden atanmaları" kenar başlıklı 92. maddesi şöyledir:

*"İki defadan fazla olmamak üzere memurluktan kendi istekleriyle çekilenlerden veya bu Kanun hükümlerine göre çekilmiş sayılanlardan tekrar memurluğa dönmek isteyenler, ayrıldıkları sınıfta boş kadro bulunmak ve bu sınıfın niteliklerini taşımak şartıyla ayrıldıkları tarihte almakta oldukları aylık derecesine eşit bir derecenin aynı kademesine veya 71 inci madde hükümlerine uyulmak suretiyle diğer bir sınıfta eşit derecedeki kadrolara atanabilirler.*

*657 sayılı Kanuna tabi olmayan personelden kendi istekleri ile görevinden çekilmiş olanlar, boş kadro bulunmak ve gireceği sınıfın niteliklerini taşımak kaydı ile bu Kanuna tabi kurumlardaki memuriyetlere atanabilirler.*

*Yasama görevinde veya bakan olarak geçirilen her yıl bir kademe ilerlemesi ve her iki yıl bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilir."*

21. 6/1/1982 tarih ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "Kararların sonuçları" kenar başlıklı 28. maddesinin (1) numaralı fırcası şöyledir:

*"Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez. Ancak, haciz veya ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında, bu kararların kesinleşmesinden sonra idarece işlem tesis edilir."*

#### **IV. İNCELEME VE GEREKÇE**

22. Mahkemenin 2/10/2013 tarihinde yapmış olduğu toplantıda, başvurunun 3/10/2012 tarih ve 2012/144 numaralı bireysel başvurusu incelenip gereği düşünüldü:

##### **A. Başvurucunun İddiaları**

23. Başvurucu, hukuki dayanaktan yoksun bir atama kararıyla Hakkâri iline atandığını, burada emekli olduktan sonra sözü edilen atama işleminin İdare Mahkemesince iptal edildiğini, fakat idarenin iptal öncesi hukuki durumu geri getirecek şekilde işlem yapmadığını ve yeniden memuriyet görevine dönme isteğini reddettiğini, idarenin bu olumsuz işlemi ile kesinleşmiş mahkeme kararını uygulamaktan kaçındığını, her ne kadar idarenin emeklilik sonrası memuriyete tekrar atama taleplerini kabul etme zorunluluğu yoksa da kendisinin isteyerek emekli olmadığını, ailevi durumu itibarıyla atandığı yerde çalışmasının olanaksız olması nedeniyle emekli olmak zorunda kaldığını belirterek, yeniden eski görevine atanmaması sonucunda adil yargılanma, ailenin korunması ve çalışma hakları ile hukuk devleti ve eşitlik ilkelerinin ihlal edildiğini ileri sürmüş ve önceki görevine yeniden atanmasını talep etmiştir.

## B. Değerlendirme

24. 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un Geçici 1. maddesinin (8) numaralı fıkrası şöyledir:

*“Mahkeme, 23/9/2012 tarihinden sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılacak bireysel başvuruları inceler.”*

25. Anılan hüküm uyarınca Anayasa Mahkemesinin yetkisinin zaman bakımından başlangıcı 23/9/2012 tarihi olup, Mahkeme, ancak bu tarihten sonra kesinleşen nihai işlem ve kararlar aleyhine yapılan bireysel başvuruları inceleyebilecektir. Anayasa Mahkemesinin yetki kapsamının anılan tarihten önce kesinleşmiş nihai işlem ve kararları da içerecek şekilde genişletilmesi mümkün değildir (B. No: 2012/947, 12/2/2013, § 16).

26. Başvurucunun, 18/8/2005 tarihinde Hakkari İl Müftülüğüne naklen atandığı, bu işleme karşı İdare Mahkemesinde açtığı iptal davasının 5/10/2006 tarihinde reddedildiği, bunun üzerine 18/10/2006 tarihinde kendi isteği ile emekliye ayrıldığı, buna rağmen davasını takip ederek İdare Mahkemesinin ret kararını temyiz ettiği, temyiz başvurusunu inceleyen Danıştay Dairesinin 10/11/2008 tarihinde ret kararını bozması üzerine İdare Mahkemesinin 12/3/2009 tarihinde atama işleminin iptaline karar verdiği, başvurucunun iptal kararının uygulanarak eski görev ve görev yerine yeniden atanmak üzere Başkanlığa başvuruda bulunduğu, başvurucunun emekli olması nedeniyle kararın uygulanamayacağı gerekçesiyle bu talebinin reddedildiği, bu arada İdare Mahkemesinin iptal kararının Danıştayca onandığı ve yargı sürecinin, Başkanlığın karar düzeltme talebinin reddedildiği 27/4/2011 tarihinde sona erdiği ve iptal kararının kesinleştiği anlaşılmaktadır.

27. Başvurucu, İdare Mahkemesi kararının uygulanmaması nedeniyle çalışma özgürlüğü, mahkemeye erişim ve aile hayatına saygı hakları ile Anayasa'nın 2., 5. ve 10. maddelerinde düzenlenen ilkelerin ihlal edildiğini iddia etmektedir.

28. Başvurucunun iddialarının özü mahkeme kararının uygulanmadığı şikâyetine dayanmaktadır. Adil yargılanma hakkının unsurlarından biri de mahkemeye erişim hakkıdır. Mahkemeye erişim hakkı, bir uyumsuzluğu mahkeme önüne götürme ve aynı zamanda mahkemece verilen kararın uygulanmasını isteme haklarını da kapsar. Mahkeme kararlarının uygulanması, yargılamanın dışında olmakla birlikte onu tamamlayan ve yargılamanın sonuç doğurmasını sağlayan bir unsurdur. Karar uygulanmazsa yargılamanın da bir anlamı olmayacaktır (benzer yöndeki AİHM kararı için bkz. *Honsby/Yunanistan*, 18357/91, 19/3/1997, § 40). Bu nedenle yargı kararlarının uygulanması “mahkemeye erişim hakkı” kapsamında değerlendirilmektedir. Buna göre, yargılama sonucunda mahkemenin bir karar vermiş olması yeterli değildir; ayrıca bu kararın etkili bir şekilde uygulanması da gerekir. Hukuk sisteminde, nihai mahkeme kararlarını, taraflardan birinin aleyhine sonuç doğuracak şekilde, uygulanamaz hale getiren düzenlemeler bulunması veya mahkeme kararlarının icrasının herhangi bir şekilde engellenmesi hallerinde, “mahkemeye erişim hakkı” da anlamını yitirecektir.

29. Kural olarak mahkeme kararlarının uygulanması, ilam zamanasını dolmadığı sürece, her zaman talep edilebilir. Bu yöndeki bir talebe rağmen mahkeme kararı uygulanmamışsa kamu gücü işleminden kaynaklanan bir süregelen ihlalden söz edilebilir. Bu durumda başvuru mahkeme kararının uygulanması talebini müteakiben makul bir süre bekledikten sonra Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunabilir. Başvurucunun talebinden vazgeçtiği ya da takipsiz bıraktığı anlaşılmadıkça bu tür başvuruların süresinde yapıldığını kabul etmek gerekir. Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkili olup olmadığının ve başvurunun süresinde yapılıp yapılmadığının da bu çerçevede belirlenmesi gerekir.

30. Başvuru konusu olayda başvuru idari işlemin iptali ismiyle açtığı dava sonuçlanmadan 18/10/2006 tarihinde kendi isteğiyle emekliye ayrılmış, İdare Mahkemesinin 12/3/2009 tarihinde naklen atama işleminin iptaline karar vermesi üzerine idareye başvurarak kararın uygulanmasını istemiştir. İdare ise başvurunun emekli olması nedeniyle mahkeme kararının uygulama kabiliyetinin bulunmadığını belirterek başvurunun talebini reddetmiştir. Mahkeme kararı Danıştayın temyiz denetiminden geçerek 27/4/2011 tarihinde kesinleşmiştir. Naklen atama işleminin iptaline ilişkin mahkeme kararı verilmeden önce başvuru emekli olduğundan iptal kararının, verildiği anda uygulama kabiliyetinden yoksun olduğu anlaşılmaktadır. Verildiği anda uygulanma kabiliyeti bulunmayan bir mahkeme kararına ilişkin olarak süregelen ihlalden söz edilmesi mümkün değildir.

31. Açıklanan nedenlerle uygulanmadığı ileri sürülen kararın Anayasa Mahkemesinin zaman bakımından yetkisinin başladığı 23/9/2012 tarihinden önce, 27/4/2011 tarihinde kesinleşmiş olduğu anlaşıldığından başvurunun, diğer kabul edilebilirlik şartları yönünden incelenmeksizin “*zaman bakımından yetkisizlik*” nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

## V. HÜKÜM

Başvurunun, “*zaman bakımından yetkisizlik*” nedeniyle **KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA**, yargılama giderlerinin başvuru üzerinde bırakılmasına, 2/10/2013 tarihinde **OY BİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan  
Serruh KALELİ

Üye  
Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye  
Hicabi DURSUN

Üye  
Erdal TERCAN

Üye  
Zühtü ARSLAN